

Bijeenkomst klankbordgroep reactie pleegzorg op uitkomsten Fase 1

“Maakt niet uit wat voor plaatsing, als de ouder mij kan vertrouwen, dat is de eerste inzet”

Datum 28 juni 2018

Inleiding

De Christelijke Hogeschool Ede voert een groot wetenschappelijk onderzoek uit naar de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders ‘*Jouw gezin, mijn zorg?*’, waarbij de volgende onderzoeksvragen zijn geformuleerd.

1. Wat maakt een samenwerkingsrelatie tussen een gezinshuisouder en ouder constructief en onder welke voorwaarden?
2. Hoe krijgt de samenwerking gestalte en hoe wordt dat ervaren door jongere, ouders en gezinshuisouders?

Entrea lindenhout levert een bijdrage aan het onderzoek door de uitkomsten te vergelijken met pleegzorg. Een klankbordgroep samengesteld uit (netwerk)pleegouders, jeugdzorgwerkers pleegzorg, gedragswetenschappers, ondersteuner gespreksgroepen pleegouders en twee beleidsadviseurs heeft feedback gegeven op de uitkomsten van de eerste fase van het onderzoek.

Leeswijzer

Deze rapportage start met een beperkte samenvatting van het eerste onderzoeksrapport ‘Verkenning: literatuuronderzoek en interviews’

Vervolgens worden de bevindingen van de klankbordgroep beschreven.

1. Beperkte samenvatting van de rapportage van de eerste fase van het onderzoek

‘Verkenning: literatuuronderzoek en interviews

‘In de eerste fase van het onderzoek zijn een literatuuronderzoek en een praktijkonderzoek uitgevoerd.

In het praktijkonderzoek zijn interviews gevoerd met gezinshuisjongeren, ouders en gezinshuisouders.

Tenslotte zijn de uitkomsten van het literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek geanalyseerd en conclusies geformuleerd.

Hierbij is een richtinggevend codeerschema ontwikkeld, waarin zowel de literatuur als de uitkomsten van de survey zijn geordend volgens de volgende kenmerken van constructiviteit:

1. **Voorwaarden** voor constructiviteit
2. **Houding en Handelingen** die constructiviteit bevorderen
3. **Vindplaatsen** van constructiviteit

Voorwaarden voor samenwerking

Vanuit eerder onderzoek wordt beschreven wat nodig is om tot samenwerking te kunnen komen. Dus datgene wat buiten de invloed van dagelijkse opvoeders en ouders ligt, maar wat wel bijdraagt aan de constructiviteit van de samenwerking.

- *Rekening houden met ouders bij matching*
- *Betrokkenheid jongere bij plaatsing*
- *Plaatsing met een broertje/zusje*
- *Roldifferentiatie*
- *Coaching voor alle betrokkenen*
- *Begeleiding van ouders bij verlieservaring*
- *Eisen aan pleegouders*
- *Maatwerk*
- *Heldere afspraken bij aanvang samenwerking*
- *Goede bezoeksregeling*

Houding en handelingen in samenwerking

Waar zou een grondhouding gericht op samenwerken van de dagelijkse opvoeder volgens de literatuur uit moeten bestaan en welke handelingen horen daarbij?:

- *Niet-oordelende en realistische houding*
- *Empathische houding*
- *Accepterende en respecterende houding*
- *Gelijkwaardige grondhouding*
- *Positief verwachtende houding*
- *Open en inclusieve houding*
- *Power sharing (dagelijkse opvoeders delen de macht die bij het opvoederschap hoort met ouders)*
- *Open en laagdrempelige communicatie*
- *Informatie is prettig*
- *Waarderen van praktische hulp*
- *Verdraagzame en accepterende houding van ouders*

Vindplaatsen van samenwerking

Welke vindplaatsen van samenwerking worden genoemd en wat zijn in die vindplaatsen werkzame elementen?:

- *Bezoek*
- *Belangrijke momenten in het leven kind*
- *Betrokkenheid bij school, kleding en medische zaken*
- *Ouders zichtbaar maken*
- *Communicatie per telefoon of internet*

Conclusies

De hoofdconclusie uit het onderzoek is dat een op relatie gebaseerde **houding** van ouders en gezinshuisouders met daarbij passende **handelingen** het belangrijkste kenmerk is van een constructieve samenwerkingsrelatie.

Gezinshuisouders moeten een empathische en respectvolle houding hebben. Dit moet blijken door het hebben van open communicatielijnen met ouders en door het delen van laagdrempelige informatie met ouders. Daarnaast is het cruciaal dat gezinshuisouders verantwoordelijkheid en zorg willen delen met de ouders ('powersharing'). Over ouders wordt genoemd dat het belangrijk is dat zij de plaatsing van hun kind het gezinshuis (proberen te) accepteren. Wat niet uit de literatuur naar voren komt, maar wat nadrukkelijk uit de interviews naar voren komt als een kenmerk van een op relatie en samenwerking gerichte houding is:

- Een gastvrije houding van gezinshuisouders
- Een harmonieuze verstandhouding tussen ouders en gezinshuisouders
- Een geduldige houding van gezinshuisouders
- Dat gezinshuisouders moeten zorg verlenen vanuit oprechte intenties
- Een geïnteresseerde houding van gezinshuisouders
- Dat ouders en gezinshuisouders aan het belang van het kind moeten denken
- Een lerende en dankbare houding van ouders

Hoewel de kern van de samenwerking dus is gelegen in de basisopstelling van zowel de ouders als de gezinshuisouders zijn er een aantal belangrijke voorwaarden waaraan voldoen moet worden wil de samenwerkingsrelatie kans van slagen hebben. Zowel uit de literatuurstudie als de interviews in dit onderzoek blijkt dat de belangrijkste **voorwaarden** in de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders zijn:

- Dat er rekening wordt gehouden met ouders en jongere bij de plaatsing
- Dat jongeren zo mogelijk samen met siblings geplaatst worden
- Dat er na een uithuisplaatsing verliesbegeleiding voor ouders is
- Dat alle betrokkenen ondersteund worden in de samenwerking
- Dat gezinshuisouders professioneel zijn
- Dat er heldere afspraken over de samenwerking en het bezoek bij aanvang van de plaatsing worden gemaakt.

Ouders en gezinshuisouders vullen dit in de interviews aan:

- Dat er duidelijkheid over het perspectief van de plaatsing is.

2. Verbinding tussen het onderzoek en de pleegzorg

Entrea lindenhout levert een bijdrage aan het onderzoek door feedback vanuit de pleegzorg te geven op de uitkomsten. Hierbij is van belang om zicht te krijgen op de verschillen en de overeenkomsten tussen de uitkomsten van het onderzoek en de pleegzorg en wat de oorzaken hiervan zijn.

In de bijeenkomst van 28 juni is de feedback gericht op de uitkomsten van de eerste fase van het onderzoek.

Na een toelichting op de samenstelling van de klankbordgroep beschrijft de eerste paragraaf de bevindingen op het gehele onderzoeksverslag.

Vervolgens worden thema's en onderwerpen toegelicht, die volgens de klankbordgroep vanuit de pleegzorg van belang zijn voor de samenwerking met ouders, maar niet of onvoldoende naar voren komen in het onderzoeksverslag.

Dan volgt een reactie van de klankbordgroep op de kenmerken van een op relatie en samenwerking gerichte houding en de belangrijkste voorwaarden in de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Mogelijke verklaringen voor de verschillen tussen pleegzorg en gezinshuiszorg met betrekking tot de samenwerking met ouders zijn integraal beschreven.

2.1 Deelnemers klankbordgroep

De deelnemers aan de klankbordbijeenkomst zijn:

- Drie (netwerk)pleegouders met pleegzorgervaring variërend van crisispleegzorg, perspectiefzoekend en perspectiefbiedende bestandspleegzorg, deeltijdpleegzorg en netwerkpleegzorg. Eén pleegouder heeft ervaring als gezinshuisouder.
- Drie jeugdzorgwerkers pleegzorg met ervaring in het begeleiden van zowel pleeggezinnen als gezinshuizen.
- Twee gedragswetenschappers met ervaring in het begeleiden van zowel pleeggezinnen als gezinshuizen.
- Ondersteuner van gespreksgroepen van pleegouders.
- Twee beleidsadviseurs. Eén beleidsadviseur is tevens ondersteuner van de Raad van Pleegouders en betrokken bij Let's Meet (organiseren van ontmoetingen tussen pleegkinderen). De andere beleidsadviseur is tevens werkbegeleider van het team gezinsonderzoekers.

De deelnemers van de klankbordgroep zijn allen betrokken bij entrea lindenhout.

Vorbereiding

Ter voorbereiding op de bijeenkomst hebben de deelnemers het onderzoeksverslag '*Maar, dat zijn je ouders*' ontvangen en een beperkte samenvatting van dit verslag.

2.2 Herkenning, overeenkomsten en aanvullende informatie

In een eerste ronde van reacties op het onderzoeksverslag komt naar voren dat er veel herkenning en overeenstemming is vanuit de eigen praktijk in de pleegzorg over de perspectieven van jongeren, ouders, pleegouders en gezinshuisouders.

Ten aanzien van het perspectief van jongeren is heel herkenbaar dat jongeren willen dat ouders erbij horen, het prettig vinden als ouders en pleegouders met elkaar overweg kunnen.

Een opvallende uitkomst uit het onderzoek betreft de uitspraak dat een aantal jongeren de goede samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders zien als een verdienste van de ouder, die een accepterende houding heeft naar de gezinshuisouder.

Als we ervan uitgaan dat dit mogelijk ook geldt voor een aantal pleegzorgsituaties is dit een aandachtspunt in de begeleiding van pleegouders en gezinshuisouders, dat zij voldoende erkenning krijgen voor hun aandeel om de samenwerking goed te laten verlopen.

Nieuwe informatie is dat uit eerder onderzoek naar voren komt dat de opvattingen van jongeren sterk kunnen veranderen in korte tijd, ook de mate waarin ze pleegouders waarderen en soms zelfs spijt hebben van hun aandeel in een breakdown.

De beleving van ouders over de heftige impact van de uithuisplaatsing, het grote verdriet en de pijn die ouders ervaren in het niet zelf kunnen opvoeden van je kind, is heel herkenbaar.

Ook de beleving van in de steek gelaten voelen na de uithuisplaatsing, de noodzaak om ouders te begeleiden in hun rouwproces en het leren verdragen van de uithuisplaatsing, maken deel uit van de dagelijkse praktijk in de pleegzorg.

Ten aanzien van de houding van pleegouders en gezinshuisouders noemt de klankbordgroep dat houdingsaspecten zoals gastvrijheid, ouders welkom heten, interesse tonen in ouders, meevoelen hoe zwaar het is dat je als ouder niet zelf je kind kunt opvoeden, ouders respectvol benaderen, de sleutelbegrippen zijn voor een goede samenwerking. In de beschrijvingen zowel vanuit de literatuur als vanuit de interviews herkent men de aspecten van de basishouding die een goede samenwerking met ouders mogelijk kan maken.

De inzichten over het belang van vindplaatsen van samenwerking zijn waardevol. Deze kennis is bekend, maar kan in de dagelijkse praktijk wegzakken, de reminder vanuit het onderzoeksverslag is bruikbaar voor de pleegzorg.

2.2 Thema's die aanwezig zijn binnen de pleegzorg en niet of onvoldoende naar voren komen in het onderzoeksverslag

Crisispleegzorg

Vanuit de crisispleegzorg komt naar voren dat het regelmatig voorkomt dat ouders bij de start van de plaatsing niet in beeld zijn. Dat kan te maken hebben met de aard van de crisis (ouders zijn opgenomen, in detentie, verblijfplaats onbekend).

Ook komt het voor dat de plaatsende instantie onvoldoende rekening houdt met het belang om ouders vanaf de start als ouder te positioneren. Een gedragswetenschapper noemt: "soms worden ouders vergeten, niet eens altijd vanuit een negatieve insteek, maar in de hectiek kan alle aandacht gefocused zijn op het kind onderbrengen".

Een crisispleegouder vertelt dat zij vanuit een ruime ervaring weet hoe belangrijk het is dat juist bij een crisis, de ouders weten wie hun kind opvangt.

"Het liefste wil ik het kind zelf ophalen, het is voor ouders zo belangrijk dat ze weten waar het kind naar toe gaat. Voor ouders wordt hun kind afgepakt, dat zijn heel heftige emoties en dat kan ik me heel goed voorstellen, er is zoveel frustratie bij ouders. Dan is het rustgevend als ik contact maak met de ouder, ze gerust stel dat ik goed voor hun kind zal zorgen, waarbij ik meteen zeg dat zij de

ouder zijn en blijven. Ik probeer de ouder te laten voelen dat ik ze hoor en begrijp hoe zwaar het voor hen is”.

Het specifieke van crisispleegzorg is dat de start van de uithuisplaatsing bepalend kan zijn voor de basis van een constructieve samenwerking met ouders bij het verdere verloop van de uithuisplaatsing.

Als ouders vanaf de start gehoord worden, kunnen kennismaken met het crisispleeggezin, weten waar hun kind verblijft, gevraagd wordt om belangrijke informatie over het kind te delen met de crisispleegouders, is de basis gelegd voor het vertrouwen van ouders.

Een crisispleegouder vertelt dat zij op grond van haar ervaringen, waarbij ouders soms niet gezien worden als direct betrokkenen, zich heel duidelijk opstelt naar de plaatsende instantie om het contact met ouders zo snel mogelijk tot stand te brengen:

“Voogden hebben alle tijd, maar ik niet. Elke dag dat ik geen contact heb met de ouder, maakt de samenwerking moeilijk. Zonder de ouders kan ik dit werk niet doen. Ik stel me daarom soms eisend op naar de voogd dat ze direct regelen dat de ouders met mij contact hebben, maar het lukt niet altijd”.

De indruk van de klankbordgroep is dat beheersbaarheid van de crisis een factor is waarom ouders geen rol hebben/krijgen als hun kind uit huis wordt geplaatst. Beheersbaarheid maakt dat het inzicht waarom het belangrijk is voor alle betrokkenen, zowel het kind, de ouder, als de crisispleegouder, dat de ouder in positie blijft, niet als prioriteit geldt.

Netwerkpleegzorg

De uitkomsten van het onderzoek zijn herkenbaar in vergelijking met bestandspleegzorg, maar het specifieke van netwerkpleegzorg komt niet naar voren.

De essentie van netwerkpleegzorg is de verwevenheid tussen de jeugdige en zijn ouders en de netwerkpleegouders. Volgens de cijfers van de Factsheet Pleegzorg 2017 van Pleegzorg Nederland verblijft 46 % van de pleegkinderen bij netwerkpleegouders, het merendeel betreft familieplaatsingen. Van de familieplaatsingen woont ongeveer een derde van de pleegkinderen bij hun grootouders. De verwevenheid tussen jeugdige, ouders en netwerkpleegouders beïnvloedt de samenwerkingsrelatie en de mogelijkheden om tot een constructieve samenwerking te komen. De (familie-)geschiedenis tussen de ouders en netwerkpleegouders, de vele teleurstellingen, spanningen, boosheid en verdriet die deel uitmaken van deze geschiedenis spelen een rol bij het opbouwen van een samenwerking rond de opvoeding van het pleegkind.

Een specifieke kant van netwerkpleegzorg is de rolwisseling van alle betrokkenen en de impact hiervan op de onderlinge interacties.

Een aantal pleegouders wil alleen voor een pleegkind zorgen

Binnen de pleegzorg hebben we te maken met een groep pleegouders die het moeilijk vindt om samen te werken met de ouders. Deels betreft het pleegouders die niet de visie hebben dat pleegkinderen onvoorwaardelijk verbonden zijn met hun ouders. Deze pleegouders zien als belang voor het kind dat het in rust en veiligheid opgroeit. De pleegouders willen het kind ‘beschermen’ tegen ervaringen met hun ouders, die zij inschatten als bedreiging voor rust, veiligheid en stabiliteit. Deels betreft het pleegouders die jarenlang geïnvesteerd hebben in de samenwerking met ouders en ervaren dat de samenwerking problematisch blijft. Het is heel hard werken in de coaching van

deze groep pleegouders om het belang van de identiteit van het pleegkind naar voren te halen in combinatie met jarenlange negatieve ervaringen met ouders.

Dit thema komt in de rapportage niet naar voren. De kennis en inzichten zijn herkenbaar voor de pleegzorg, maar wat te doen met de groep pleegouders die niet deze overtuiging hebben, met pleegouders die niet de winst van de samenwerking voor ogen hebben?

Trauma

Binnen de pleegzorg is er veel belangstelling voor de invloed van trauma's op ouders en kinderen. Hierin wordt ook specifiek aandacht besteed aan wat opvoeders van pleegkinderen moeten weten over de effecten van trauma's op de biologische ouders. Kennis en inzicht hierover bij pleegouders is belangrijk zowel rond de opvoeding van het pleegkind als in de samenwerking met de ouder. Mogelijk geldt dit ook voor gezinshuisouders.

2.3 Feedback op de kenmerken van een op relatie en samenwerking gerichte houding:

- Een gastvrije houding van gezinshuisouders
- Een harmonieuze verstandhouding tussen ouders en gezinshuisouders
- Een geduldige houding van gezinshuisouders
- Dat gezinshuisouders moeten zorg verlenen vanuit oprechte intenties
- Een geïnteresseerde houding van gezinshuisouders
- Dat ouders en gezinshuisouders aan het belang van het kind moeten denken
- Een lerende en dankbare houding van ouders

De klankbordgroep herkent bovenstaande kenmerken die een constructieve samenwerking met ouders mogelijk maken. Deze kenmerken komen overeen met de samenwerkingsrelatie tussen ouders en pleegouders. Het kenmerk dat gezinshuisouders zorg verlenen vanuit een oprechte intentie is evenzeer geldend voor pleegouders.

Het kenmerk van een oprechte intentie leidt tot een vraag of er verschil bestaat tussen de motivatie van pleegouders en van gezinshuisouders. Pleegouders willen iets betekenen voor een kind, gezinshuisouders hebben naast deze motivatie tevens het belang om een bedrijf te voeren, waar een gezinsinkomen uit voortkomt. De klankbordgroep schat in dat er verschillen zijn in motivatie, maar de motivatie altijd gedragen moet worden door een oprechte intentie kinderen en hun ouders te willen helpen in het opgroeien en opvoeden.

2.4 Feedback op de belangrijkste voorwaarden in de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders.

- Dat er rekening wordt gehouden met ouders en jongere bij de plaatsing
- Dat jongeren zo mogelijk samen met siblings geplaatst worden
- Dat er na een uithuisplaatsing verliesbegeleiding voor ouders is
- Dat alle betrokkenen ondersteund worden in de samenwerking
- Dat gezinshuisouders professioneel zijn
- Dat er heldere afspraken over de samenwerking en het bezoek bij aanvang van de plaatsing worden gemaakt.
- Dat er duidelijkheid over het perspectief van de plaatsing is.

Matching

De klankbordgroep onderschrijft het belang dat ouders en kinderen een stem hebben in de plaatsing, dat zij gehoord worden in hun wensen en ideeën,

In de pleegzorg is het van recente datum is dat er expliciet aandacht is voor ouders bij de start van de plaatsing. De focus lag tot voor kort op de matching tussen kind en pleegouders. De contacten met het kind over de plaatsing waren ook gericht op de match met pleegouders en niet, of in geringe mate, op de wensen en ideeën van het kind over de plaats van zijn ouders bij de pleegzorgplaatsing. Dit betekent dat een grote groep huidige pleegouders de focus heeft op het pleegkind, wel met de wetenschap dat pleegkinderen ouders hebben en ouders een rol spelen. Maar wat dit inhoudt en vraagt van pleegouders is in het verleden in de voorbereiding en coaching minder aan bod geweest dan in de afgelopen jaren. In de afgelopen 3-4 jaren is er veel met pleegouders gesproken over het belang van een goede samenwerking en wat dit van hen vereist. Jeugdzorgwerkers noemen dat een aantal pleegouders nu aangeeft zich onvoldoende gehoord te voelen in de stress die zij ervaren van de contacten met ouders en de onrust en last die er kan zijn voor het pleegkind in het contact met ouders. Pleegouders geven aan dat zij geen professional zijn en er grenzen zijn aan wat er van hen verwacht mag worden.

Professionaliteit versus vrijwilligerswerk

Er is sprake van een verschil in context waarbinnen pleegzorg en gezinshuiscare worden uitgevoerd. Gezinshuisouders zijn professionals, zij voeden kinderen op in hun gezinshuis vanuit een beroepscontext, het is hun werk, werk dat zij uitvoeren in combinatie met hun gezin.

Pleegouders zijn vrijwilligers, geen professionals, zij voeden een pleegkind op binnen het privé-domein van hun gezin.

Dit verschil roept enkele vragen op:

Is het mogelijk dat ouders een gezinshuisplaatsing anders ervaren dan een pleegzorgplaatsing, in relatie tot professionaliteit? Zou het kunnen dat ouders een plaatsing in een gezinshuis beter kunnen verdragen, omdat gezinshuisouders professionals zijn?

In het onderzoeksverslag komt naar voren dat ouders een lerende en dankbare houding noemen in de samenwerking met gezinshuisouders. Dit punt wordt niet zo expliciet herkend vanuit de pleegzorg. Zou er minder sprake kunnen zijn van gevoelens van concurrentie en angst je kind kwijt te raken bij gezinshuizen dan bij de pleegzorg?

Pleegouders zijn ook gewone ouders, die jouw kind opvoeden, hoe pijnlijk kan dit zijn voor ouders? Gezinshuisouders zijn professionals, worden er voor betaald, er is mogelijk meer sprake van een formele verstandhouding dan bij pleegouders.

Er zijn praktijkervaringen die bovenstaande ondersteunen, waarbij ouders expliciet aangeven dat ze niet akkoord gaan met een pleeggezin, wel met een gezinshuis vanuit het argument: *“gezinshuisouders zijn professioneel, dat is net zoals groepsleiding, maar dan in een gezin”*.

Mogelijk dat een deel van de ouders op basis hiervan de uithuisplaatsing beter kan verdragen als het kind in een gezinshuis woont.

Een andere vraag die zich hierbij aandient heeft te maken met de eigenstandigheid van gezinshuizen. Binnen entrea lindenhout zijn gezinshuizen zelfstandig ondernemers met gemiddeld 4 gezinshuis kinderen, mogelijk in combinatie met eigen kinderen. Gezinshuizen hebben een eigen pedagogisch klimaat en voeren hierin eigen regie. Gezinshuizen hebben een grote stem in de mate van het contact met ouders en het delen van het opvoederschap. In hoeverre nemen zowel ouders als de jeugdzorgwerkers de regie van het gezinshuis aan als vaststaand gegeven?

Er zijn gezinshuizen die bijvoorbeeld elke maand een weekend dichtgaan, kinderen gaan dan naar ouders, familie of naar een opvangplek. Gezinshuizen bepalen bijvoorbeeld dat ze 4 weken weg gaan met alle kinderen in de zomervakantie. Een tweewekelijks bezoek van ouders gaat niet door in deze periode.

Ouders en andere professionals accepteren dit van gezinshuizen, want zij zijn de professional.

De bewegingsruimte van ouders is mogelijk beperkter dan bij een pleegzorgplaatsing, wat zich vertaalt in een dankbare houding voor dat wat wel kan?

Van pleegouders wordt, met name sinds een jaar of 3-4 een grote flexibiliteit verwacht in het delen van opvoederschap met ouders. Pleegouders hebben hierin niet de regie, er wordt een groot beroep gedaan op het aanpassingsvermogen van pleegouders, zoals over een lange periode wekelijks ouders ontvangen die zelf hun kind in bad doen, naar bed brengen e.d.

De indruk is dat de eigen regie die gezinshuisouders voeren in het pedagogisch klimaat in het gezinshuis bepalend is, ook in de omgang met ouders en de ruimte die er is voor contact tussen ouders en kinderen.

Samen plaatsen van broertjes en zusjes

De wens van ouders om kinderen bij elkaar te houden is heel herkenbaar voor de pleegzorg.

Binnen de pleegzorg is een aandachtspunt bij plaatsen van siblings hoe de interactie is tussen de kinderen onderling en wat dit betekent voor de zwaarte van een plaatsing. Er is een beperkte groep pleegouders die zowel pedagogisch als praktisch de mogelijkheid hiervoor hebben.

Mogelijk maakt de professionaliteit van gezinshuizen dat zij meer te bieden hebben aan plaatsingen van siblings, ook al speelt er het risico van een negatieve en problematiek versterkende interactie.

Verliesbegeleiding voor ouders en betrokkenen ondersteunen in de samenwerking

Zoals genoemd in paragraaf 2.2 zijn deze voorwaarden evenzeer geldend voor de pleegzorg.

Een vraag is in hoeverre er met de kinderen en jongeren wordt gesproken door pleegouders, gezinshuisouders, jeugdzorgwerkers over het belang van de samenwerking met de ouders.

Het onderzoeksverslag benoemt dat het voor jongeren niet gebruikelijk lijkt hierop te reflecteren.

Is dit een thema waar meer aandacht voor moet komen in gesprekken met jongeren?

Heldere afspraken maken over de samenwerking en het contact bij aanvang van de plaatsing

Samenwerking is een proces tussen de betrokkenen. De klankbordgroep meent dat het maken van heldere afspraken onderdeel vormt van dialoog tussen de betrokkenen over de verwachtingen en behoeften in de samenwerking. Het is belangrijk om de ouder te 'horen' in zijn ideeën over het contact met zijn kind en hierover in gesprek te gaan. Het gesprek voeren vanuit wederzijds respect en erkenning vormt de basis om afspraken te maken en om problemen die zich hierbij gaan voordoen, op te kunnen lossen.

Duidelijkheid over het perspectief van de plaatsing

De ervaring van de klankbordgroep is dat bij de meeste kinderen die in een gezinshuis gaan wonen, er duidelijkheid is over het perspectief, het kind groeit op in het gezinshuis tot aan zelfstandigheid. Er zijn gezinshuizen met een behandelplek, met mogelijk een perspectief terug naar huis of naar een pleeggezin, maar ook dan is het perspectief duidelijk.

Binnen de pleegzorg is het perspectief voor een grote groep kinderen vanaf de uithuisplaatsing niet duidelijk. De richtlijn is dat een termijn van een half jaar tot een jaar om een besluit te nemen wat het perspectief zal zijn, maximaal is voor een gezonde ontwikkeling van het kind. In de praktijk komt

het veelvuldig voor dat er meer tijd nodig is voor het perspectief duidelijk is. Entrea lindenhout heeft hierin geen bepalende rol, deze ligt overwegend bij de gecertificeerde instellingen en de kinderrechter.

De klankbordgroep geeft de voorkeur aan een formulering als: *Bespreek met alle betrokkenen de verwachtingen over het perspectief van de plaatsing. Wees open en transparant over de verschillende mogelijke uitkomsten van een perspectiefbepaling. Besteed aandacht aan de gevoelens die onduidelijkheid over het perspectief inhouden, zowel voor ouders als de jeugdige als pleegouders.*

Ondersteuning en deskundigheidsbevordering

Vanuit het thema *Professionaliteit versus vrijwilligerswerk*, komt naar voren dat er een verschil is in de ondersteuning en deskundigheidsbevordering tussen gezinshuiscare en pleegzorg.

Reflectie is nodig, zowel voor gezinshuisouders als pleegouders. Gezinshuisouders hebben een coach naast de jeugdzorgwerker die verbonden is aan het gezin. Van hen wordt als professionals verwacht dat zij zich ontwikkelen en reflecteren op hun rol van gezinshuisouder. Voor pleegouders is dit minder vanzelfsprekend. Deskundigheidsbevordering vindt veelal op vrijwillige basis plaats. De begeleiding aan pleegouders kan zich snel richten op praktische zaken al weten pleegouders dat zij terecht kunnen bij hun jeugdzorgwerker pleegzorg als zij gerichte ondersteuning nodig hebben.

Het is wenselijk dat pleegouders die starten het eerste jaar intensieve coaching krijgen om te groeien in hun rol als pleegouder.

Binnen de pleegzorg constateren we een verschil tussen de ondersteuning aan bestandspleegouders en netwerpleegouders.

In het traject om pleegouder te worden, worden individuele gezinsgesprekken gevoerd.

Bestandspleegouders volgen tevens verplicht een serie voorbereidingsavonden, waarbij thema's als loyaliteit, het belang van samenwerken met de ouders, hechting, samenwerken met de jeugdzorgwerker pleegzorg aan de orde komen.

Bestandspleegouders volgen een verplichte scholing in het eerste jaar van een plaatsing, gericht op ontwikkeling van het kind, seksualiteit, hechting en samenwerken met ouders.

Netwerpleegouders volgen geen scholing tijdens de fase van netwerkonderzoek en ook niet tijdens de plaatsing.

De netwerpleegouder spreekt uit dat hij aan den lijve ondervindt dat hij belangrijke informatie mist *“het lezen van het onderzoeksverslag, met name de informatie over ouders met een psychiatrische problematiek, was voor mij een eye-opener. Het verklaart een hoop over de problemen die er zijn met de moeder van onze pleegkinderen”*.

De klankbordgroep noemt dat intensivering van de coaching aan (netwerk)pleegouders en mogelijk minder vrijblijvendheid over het volgen van scholing (deskundigheidsbevordering) een bijdrage kan leveren aan het versterken van de samenwerkingsrelatie tussen ouders en (netwerk)pleegouders.

Aanbevelingen

- Onderzoek wat maakt dat vaders minder betrokken blijven dan moeders.
- Onderzoek wat er nodig is zodat vaders een actieve rol houden na een uithuisplaatsing

Arnhem, 5 juli 2018
Yvonne Aartsen,
Beleidsadviseur/werkbegeleider
Entrea lindenhout.